

Raport z analizy potencjału turystycznego powiatu strzelecko-drezdeneckiego

Olga Mądrzak

o.madrzak@wnb.uz.zgora.pl

Uniwersytet Zielonogórski

Abstrakt: Analiza potencjału turystycznego powiatu strzelecko-drezdeneckiego została oparta na metodzie A. Mikos von Rohrscheidt'a opublikowanej w monografii „*Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*” (A. Mikos von Rohrscheidt, 2016). Uwzględnia ona potencjalne cele turystyki kulturowej w mikroregionie (powiecie), pozostałą ofertę czasu wolnego oraz inne czynniki wpływające na turystykę, takie jak infrastruktura turystyczna, gastronomiczna, noclegowa i komunikacyjna. Waloryzację przeprowadzono metodą bonitacji punktowej według odpowiednio dobranych kryteriów oceny, odpowiadającymi skali popularności danej grupy atrakcji i typu wypraw kulturowych.

Słowa kluczowe: rekreacja, turystyka, Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Dobiegniew, powiat strzelecko-drezdenecki, lubuskie

Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat strzelecko-drezdenecki

Lokalizacja: województwo lubuskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2016, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy* (Wyd.3) Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów: XI-XII. 2025

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: XI.2025-IV.2026

Badania terenowe: IV.2026

Przeprowadzający badanie terenowe: Olga Mądrzak

Data wypełnienia formularza: XI.2025-IV.2026

Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczna katedra² (12 punktów),

brak

Historyczna bazylika³ (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6),

brak

Historyczny zespół sakralny⁴ dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

brak

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

brak

Historyczna znacząca świątynia innych religii ZD⁵ (za pierwsze dwie) (6)

brak

Sanktuarium historyczne⁶ o znaczeniu międzynarodowym⁷ (10)

brak

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym)⁸ (jedno pierwsze) (6)

brak

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)

brak

Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (3)

brak

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

brak

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)

cerkiew prawosławna p.w. św. Michała Archaniola - Brzoza (2)

cerkiew p.w. Zaśnięcia Przenajświętszej Bogarodzicy – Ługi (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)

kolegiata p.w. Matki Boskiej Różańcowej – Strzelce Kraj. (4)

kościół p.w. Przemienienia Pańskiego – Drezdenko (4)

kościół p.w. Chrystusa Króla – Dobiegniew (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny¹⁰, miejsce ważnych wydarzeń¹¹ ZD (za pierwsze trzy) (12)

brak

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, ZD (za pierwsze trzy) (10)

brak

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)

brak

Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)

pałac w Mierzęcinie (3)

pałac w Tucznie (3)

pałac w Drezdenku (2) – ograniczona dostępność od wewnątrz (szkoła)

Zamek lub pałac stylizowany¹² D (za pierwsze dwa*) (2)

brak

Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy**) (6)

brak

Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)

brak

Ruina historycznego zamku, pałacu, grodu niedostępna (za pierwsze trzy****) (1)

zespół pałacowo-folwarczny w Ogardach (0)

pałac (dwór) w Bobrówku (0)

pałac w Osieku (0)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny¹³ z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)

brak

Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)

brak

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)

Drezdenko (3)

Strzelce Kraj. (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych¹⁴, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń^{*15} Z (pierwsze dwa*) (3)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)

budynek Szkoły Podstawowej nr 1 – Drezdenko (4)

neorenesansowy ratusz w Drezdenku (4)

budynek Sądu Rejonowego w Strzelcach (4)

Budynek – miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze dwa***)(4)

brak

Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)

brak (0)

Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****)(1)

brak

Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)

zespół średniowiecznych fortyfikacji obronnych – Strzelce Kraj. (4)

Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)

brak (0)

Ruiny fortyfikacji miejskich (1)

baszta z fragmentem murów obronnych - Dobiegniew (1)

fragment muru miejskiego - Drezdenko (1)

Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)

brak

Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)

brak

Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)

synagoga (obecnie magazyn kolejowy) – Dobiegniew (1)

cmentarz żydowski – Dobiegniew (1)

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu międzynarodowym ZD (pierwszy) (10)

brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)
brak

Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)
elektrownia wodna „Kamienna” – Głusko (3)

wieża ciśnień (obecnie siedziba Stowarzyszenia Lemko Tower) – Strzelce Kraj. (3)

Historyczna funkcjonująca stale¹⁶ linia kolejowa lub żegluga (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)

brak

Historyczna funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga (lub przystanki pośrednie linii stałej) (za pierwszy przystanek* 4)

brak

I.A. d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części ZD (10)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu lub zachowany w mniejszej części* ZD (4)

brak

Zespół forteczny o mniejszym znaczeniu, dostępny sezonowo lub w mniejszej części** (2)

brak

Pojedyncze zachowane obiekty forteczne ZD (za pierwsze dwa***) (2)

brak

Pojedyncze obiekty forteczne częściowo dostępne, ruiny fortec (pierwsze dwie****) (1)
fort Drezdenko (1)

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)

brak

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

linia schronów bojowych Pozycji Pomorskiej wzdłuż Drawy i Noteci (2)

Pojedyncze dostępne fragmenty umocnień (pierwsze dwa)** (1)

jaz kłapowy – Drezdenko (1)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekt Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO
(dodatkowo 30),

brak

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) *brak*

Przy braku ogólnej dostępności obiektów z tej grupy punkty są odejmowane, pozostawia się tylko 1/3 punktów przyznanych za dany obiekt, jeśli inaczej nie wskazano.

brak

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2 pkt)

brak

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu obiektach) (1 pkt)

brak

Za możliwość zamówienia przewodnika obiektowego** (pierwsze pięć) (1 pkt)

Baszta Czarownic - Strzelce (1)

Pałac Mierzęcin (1)

Pałac Tuczno (1)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)

brak

Przewodniki elektroniczne po miejscu lub obiekcie (za pierwsze trzy) (1),

Strzelce Krajeńskie – audioprzewodnik (aplikacja) (1)

Danków – audioprzewodnik (aplikacja) (1)

Mikroeventy¹⁷ oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego miejsca lub obiektu (pierwsze 2) (po 2 pkt)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (za pierwsze 2) (po 1 pkt)

brak

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (przynajmniej dwie wersje obcojęzyczne, w pierwszych trzech obiektach) (dodatkowo po 1 pkt)

Strzelce Krajeńskie (1)

Danków (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt),

mury miejskie – Strzelce Kraj. (1)

Danków (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)

Strzelce – angielski, niemiecki (1)

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

mury obronne w Strzelcach, pałac i park w Mierzęcinie, kolegiata w Strzelcach (2 pkt)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:

I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu międzynarodowym¹⁸ (każdy) (8)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym¹⁹ (do trzech*) (6)

brak

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym²⁰ (do trzech**) (2)

pomnik Woldenberczyka – Dobiegniew (2)

Pomniki lub obiekty małej architektury²¹ o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (1)

pomnik Kościuszki - Drezdenko (1)

pomnik Czynu Żołnierskiego – Dobiegniew (1)

pomnik poświęcony mieszkańcom wsi poległym w I Wojnie Światowej – Radęcin (1)

Miejsca historyczne²² o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

brak

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech**) (2)

brak

Miejsca związane z akcją utworów literackich **lub filmowych** międzynarodowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (3)

Miejsca związane z akcją utworów literackich **lub filmowych** krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu²⁴ (do trzech) ZD (2)

brak

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

brak

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

brak

I.B. b) Cmentarze historyczne

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8),

brak

Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)

brak

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali międzynarodowej (6)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

brak

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

brak

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch)
ZD (1)

cmentarz komunalny – Strzelce Kraj. (1)

Za każdy cmentarz zabytkowy lub inną nekropolię o znacznie ograniczonej
dostępności²⁵ – odejmuje się połowę przyznanych punktów
brak

I.B. c) Budowle współczesne²⁶

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej ²⁷ D (do dwóch) –
(5)

brak

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej (nie dostępne)
(do dwóch*) (2)

brak

Budowle współczesne o wysokiej wartości architektonicznej²⁸ (do trzech**) (1)
brak

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze²⁹ obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym³⁰ (10)
brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)
brak

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

figura Matki Bożej Woldenberskiej w kościele p.w. św. Józefa – Dobiegniew (3)

*Żniwiarki, płaskorzeźba pochodząca z obozowej kaplicy jenieckiej – Muzeum
Woldenberczyków, Dobiegniew (3)*

cykl rzeźb w przestrzeni miejskiej „czarownice” – Strzelce Kraj. (3)

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu międzynarodowym (9)
brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu krajowym (do trzech*)
(5)

brak

Obiekty, instalacje lub zespoły sztuki współczesnej o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)

mural 730-lecia Strzelec Kraj. (2)

mural przy ul. Saperów – Strzelce Kraj. (2)

mural Cioci Magistrackiej (Janiny Łukasiak) – Strzelce Kraj. (2)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu międzynarodowym³¹ (10)

brak

Muzea o znaczeniu krajowym³² (do trzech) (8)

brak

Muzea o znaczeniu regionalnym³³ (do trzech) (5)

Muzeum Woldenberczyków – Dobiegniew (5)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej - Drezdenko (5)

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)

Skansen Techniki Wiejskiej – Wielisławice (1)

Muzea typu skansenowskiego duże³⁴ o przynajmniej regionalnym zasięgu (10)

brak

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (w sumie za pierwsze trzy) (4)

brak

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) *Instagra – wystawa fotografii Marcina S. Andrzejewskiego –*

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (2)

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)

brak

Organizacja Nocy Muzeów w regionie na mniejszą skalę* (3-9 placówek) (2)

brak

Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy - Głusko (4)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)

Muzeum Woldenberczyków (2)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (2)

Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch) (za każdą 1)

brak

Ekspozycje i prezentacje³⁵ albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)

brak

Przewodniki elektroniczne, papierowe lub pobieralne (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (1)

Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy:) (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej – angielski, niemiecki (1)

Przewodnicy obiektowi stali (2)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (2)

Muzeum Woldenberczyków (2)

Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi lub animatorzy doświadczeń tematycznych (stali) za każdy język do trzech (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej - angielski, niemiecki (1)

Przewodnicy obiektowi lub animatorzy doświadczeń tematycznych na wcześniejsze zamówienie** (1)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (1)

Przewodnicy obiektowi lub animatorzy doświadczeń tematycznych na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego muzeum (pierwsze 2) (po 2 pkt)

brak

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach

obcych (w braku stałych), za każdy język do trzech (1)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum
(za pierwsze 2) (po 1 pkt)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej – lekcje muzealne (1)

Muzeum Woldenberczyków (1)

Własny materiał informacyjny³⁶, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (1)

Muzeum Woldenberczyków (1)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (1)

Wersje obcojęzyczne własnego materiału informacyjnego (min. dwie wersje) (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (1)

Muzeum Woldenberczyków (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (1)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

brak

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym³⁷ (do dwóch) (2)

brak

Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej – Drezdenko (1)

Muzeum Woldenberczyków – Dobiegniew (1)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (1)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch
w sumie) (2)

brak

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

brak

Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)

brak

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej (1)

Muzeum Woldenberczyków (1)

Wodny Świat – Drawieński Park Narodowy (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne³⁸ eventy kultury wysokiej³⁹ o znaczeniu⁴⁰ międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

brak

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)

Festiwal Muzyki Kameralnej im. Jarosława Bręka – Drezdenko (4)

Regularne eventy kultury masowej⁴¹ o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)

brak

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Lemkowska Watra – Ługi (4)

Jarmark Strzelecki – Strzelce Kraj. (4)

Lubuski Przegląd Piosenki Żeglarskiej Keja - Długie (4)

Jarmark Kasztelański – Drezdenko (0)

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu międzynarodowym (7)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch)
(6)

brak

Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym
(do dwóch) (4)

brak

Rzadsze⁴² eventy kultury wysokiej lub masowej o znaczeniu międzynarodowym
(jeden)(4)

brak

Regularne działanie na terenie regionu⁴³ grup inscenizacji historycznej (za pierwsze
dwie) (5)

brak

Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury
masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)

brak

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

Z ofertą turystyczną (do dwóch) (2)

brak

Z ofertą kulturową⁴⁴ (do dwóch): (2)

brak

Mikroeventy oferowane podczas każdego zwiedzania grupowego zakładu (pierwsze 2)
(po 2 pkt)

brak

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania zakładu
(za pierwsze 2) (po 1 pkt)

brak

Dodatek za obsługę w językach obcych: (minimum dwa języki obce) (za każdą ofertę)
(1)

brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, Akwaria, Parki Dzikich Zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (za każdy
do trzech) (4)

brak

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na terenie regionu⁴⁵ (za każdy) (8)

Drawieński Park Narodowy (8)

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

brak

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)

Lubiatowskie uroczyska (1)

rezerwat Łabędziniec (1)

rezerwat Jezioro Łubówko (1)

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

brak

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

park w stylu angielskim i japońskim – Mierzęcín (2)

założenie parkowe przy pałacu w Tucznie (2)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa) (2)

Park Miejski – Strzelce (2)

Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)

brak

Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)

Park Kultur Świata (1)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne⁴⁶ szlaki turystyczne o znaczeniu⁴⁷ międzynarodowym (8)

brak

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6),

Lubuski Szlak Wina i Miodu (6)

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

szlak Wierzbno-Człopa(3)

szlak Dobiegniew-Drezdenko (3)

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)

szlak Dobiegniew-Wołogoszcz (3)

szlak Dobiegniew-Drezdenko (3)

żółty szlak Dobiegniew-Osień (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Miejski Szlak Historyczny – Strzelce (3)

Szlak Czarownic – Strzelce (3)

Ornitologiczna ścieżka edukacyjna – Dobiegniew (3)

Wirtualne szlaki turystyczne⁴⁸, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)

brak

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)

brak

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)

brak

Regularna oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem (za pierwsze dwie trasy) (3)

brak

Oferta objazdu turystycznego z przewodnikiem na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)

brak

Dodatkowe wersje językowe oferty objazdu z przewodnikiem (za dwie pierwsze) (1)

brak

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)

IT w Strzelcach (2)

IT Drawieńskiego Parku Narodowego w Głusku (2)

IT w Drezdenku – czynna od połowy maja do końca września, obecnie IT oczekuje na nową siedzibę w bibliotece (0)

Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)

IT w Strzelcach – angielski (1)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

Strzelce (3)

Drawieński PN (3)

Przewodnicy miejscy lub terenowi, (za każdy język do czterech) (1)

brak

Aktualny⁴⁹ własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Strzelce, Drawieński PN (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

brak

Pozostały* aktualny materiał informacyjny⁵⁰: (1)

Strzelce, Drezdenko, Drawieński PN (1)

Wersje obcojęzyczne pozostałego materiału informacyjnego* (od dwóch języków) (1)

Strzelce (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane⁵¹ – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

brak

brak

Hotel 4 - Drezdenko (2)

Pałac Mierzęcín – Mierzęcín (2)

**

Hotel Staropolski – Strzelce (2)

*

Hotel Łucznik – Strzelce (2)

Hotel Wodnik – Długie (2)

hostele

brak

motele

brak

schroniska

brak

kwatery zorganizowane

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy im. prof. Wiktora Degi – Gościm (2)

Ośrodek Łubu-Dubu – Danków (2)

pensjonaty

Pensjonat Długie – Długie (2)

Pensjonat LaMirage – Dobiegniew (2)

campingi

Zespół Kempingowo-Namiotowy – Radęcin (2)

Zespół Kempingowo-Namiotowy - Osiek (2)

agroturystyka

Stara Chata – Rąpin (2)

Dom nad Jeziorem – Lubiewo (2)

Istniejąca oferta pakietowa⁵² hoteli z usługami turystycznymi (za pierwsze dwie oferty w różnych klasach) (1)

brak

Restauracje⁵³ z autentyczną kuchnią regionalną⁵⁴, (za pierwszy obiekt) (3)

brak

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny⁵⁵ obiekt) (2)

Restauracja Gospoda – Drezdenko (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Destylarnia – Mierzęcín (1)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja Destylarnia - Mierzęcín (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji⁵⁶ (za pierwsze dwa obiekty) (1)

brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

brak

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)

brak

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

pizzeria ConCalma – Strzelce (1)

Możliwość wynajęcia⁵⁷ na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

brak

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

brak

Lotnisko z połączeniami krajowymi* w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (3)

brak

Duży dworzec kolejowy⁵⁸ na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Inny* dworzec kolejowy⁵⁹ na miejscu (za pierwszy) (2)

dworzec w Drezdenku (2)

Dworzec autobusowy⁶⁰ na miejscu (za pierwszy) (2)

dworzec autobusowy w Drezdenku (2)

Przystanek* autobusowy⁶¹ na miejscu (za pierwszy) (1)

brak

Port pasażerski morski⁶² na miejscu (za pierwszy) (3)

brak

Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)

port rzeczny – Drezdenko (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km⁶³ (za pierwsze dwie) (4)

brak

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)

droga krajowa nr 22 (2)

Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)

brak

Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej⁶⁴ (2)

Transport Publiczny Gminy Drezdenko (2)

Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)

brak

Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)

brak

Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)

brak

Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) * (1)

Pałac Mierzęcin (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

brak

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)

Pałac Mierzęcin (2)

Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)

Drezdenko (1)

Strzelce (1)

Zorganizowanie podróży/wizyty medialnej⁶⁵ w ostatnich 2 latach (2)

Drezdenko (2)

Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)

Drezdenko (1)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

Teatr stały⁶⁶ (za pierwszy obiekt) (3)

Teatr Kotłownia – Drezdenko (3)

Filharmonia na miejscu (3)

brak

Stała oferta⁶⁷ koncertów muzycznych* (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)

brak

Opera na miejscu (2)

brak

Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)

brak

Jeziora (zdatne do kąpiel, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)

jez. Lipie (2)

Brzeg morski na terenie regionu (3)

brak

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Aleja modrzewiowa – modrzew - Klesno (1)

Czarci Głaz – głaz narzutowy w gminie Buszów (1)

Wieże widokowe stałe dostępne (za pierwsze dwie) (1)

wieża widokowa nad jez. Osiek (1)

wieża widokowa w Zagórzu (1)

Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)

lot motolotnią z Trzebiecza Nowego (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna⁶⁸:

Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Baseny otwarte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt przy braku basenu krytego) (1)

brak

Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)

plaża nad jez. Lipie - Długie (2)

Stała oferta kursów językowych⁶⁹ ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)

brak

Sezonowa* oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (1)

Szkoła Języka Angielskiego Progress – Strzelce i Drezdenko (1)

Stałe centra sportowe⁷⁰ z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Pałac Mierzęcin (2)

Sezonowe* centra sportowe z oferta ogólnodostępną (za pierwszy obiekt)(1)

brak

Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)

stadion piłkarski – Strzelce (1)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Pałac Mierzęcin (1)

Strzelecki Klub Tenisowy (1)

Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)

brak

Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)

lodowisko w Drezdenku (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu⁷¹ w regionie (za pierwszy) (4)

brak

Obecność innej uczelni wyższej w regionie⁷² (za pierwsze dwie) (2)

brak

Obecność siedziby władz państwowych⁷³ (5)

brak

Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Oficjalne kurorty⁷⁴ (za pierwsze trzy miejscowości) (4)

brak

Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji⁷⁵ (punkty za pierwsze dwa obiekty)(2)

ORW – Gościń (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:⁷⁶

Regularne⁷⁷ organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)
brak

Obecność krajowych central wielkich firm⁷⁸ w regionie (za pierwsze trzy) (2)
brak

Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)
Pałac Mierzęcín (3)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:⁷⁹

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)
brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)
brak

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1),
brak

Deptak handlowy (za pierwszy) (2)
Galeria Rycerska - Strzelce (2)
deptak miejski - Drezdenko (0)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:⁸⁰

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)
Drezdenko: Wörth (1)

Strzelce Kraj.: Angermünde, Tornesch, Jammerbugt (1)

powiat strzelecko-drezdenecki: Havelland, Aschersleben-Stassfurt (1)

Podsumowanie:

kategoria I: 198

kategoria II: 68

kategoria III: 21

kategoria IV: 10

Łącznie: 297

Tabela 1. Zestawienie punktacji dla powiatu strzelecko-drezdeneckiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Maksymalna liczba punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	60+10=70	473
	I.A. a) Obiekty sakralne	16	122
	I.A. b) Zamki i pałace	8	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	32	140
	I.A. d) Obiekty militarne	4	18
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	6	168
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	5	102
	I.B. b) Cmentarze historyczne	1	56
	I.B. c) Budowle współczesne	0	10
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	15	72
	I.D. Muzea i wystawy	43	205
	I.E. Eventy kulturowe	16	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	18	53
	I.H. Szlaki kulturowe	30	106
	<i>RAZEM za kategorię I</i>	198	1243
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	15	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	31	67
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	10	32
	II.D. Promocja turystyczna	7	20
	<i>RAZEM za kategorię II</i>	68	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje Kultury	3	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	9	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	12	13
	<i>RAZEM za kategorię III</i>	21	39
IV. Inne czynniki wspierające	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	2	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	3	11

turystykę kulturową	IV.D. Oferta shoppingu	2	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	3	4
	<i>RAZEM za kategorię IV</i>	10	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		297	1453

Ocena mikroregionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

Celem artykułu jest identyfikacja i ocena potencjału turystyczno-kulturowego powiatu strzelecko-drezdeneckiego. Analiza obejmuje walory kulturowe, przyrodnicze, historyczne oraz zagadnienia związane z infrastrukturą turystyczną, dostępnością komunikacyjną, obsługą ruchu turystycznego oraz działaniami promocyjnymi. Uzyskane wyniki wskazują, że do najistotniejszych atutów regionu należą kulturowo znacząca oferta przyrodnicza oraz obiekty o charakterze militarno-obronnym.

Analizowany mikroregion obejmuje powierzchnię 1200 km², zajmując ok. 9% powierzchni województwa lubuskiego. Powiat liczy ok. 47 tys. mieszkańców, których liczba systematycznie maleje. Na tle innych powiatów wyróżnia się niskim wskaźnikiem urbanizacji (udział ludności miejskiej wynosi 48%). W jego skład wchodzi gminy miejsko-wiejskie: Strzelce Krajeńskie, Drezdenko i Dobiegniew oraz gminy wiejskie: Stare Kurowo i Zwierzyn.

W przeprowadzonej analizie omawiany mikroregion uzyskał łącznie 297 punktów, w tym **198 punktów w kategorii I**, co pozwala na jego klasyfikację jako obszaru o średnim potencjale turystyczno-kulturowym. Najwyższy potencjał turystyczny wykazuje kulturowo znacząca oferta przyrodnicza, która w największym stopniu może stanowić czynnik przyciągający ruch turystyczny.

Znaczną część powierzchni powiatu zajmują tereny leśne, obejmujące niemal połowę jego obszaru, natomiast blisko trzy czwarte powierzchni stanowią tereny objęte różnymi formami prawnej ochrony przyrody. Analizowany obszar położony jest w obrębie mezoregionów charakteryzujących się zróżnicowaną rzeźbą fizjograficzną. Obejmuje on płaską Kotlinę Gorzowską, o charakterze zalewowym, która w części południowej porośnięta jest Puszcą Notecką, a także obszary polodowcowe Pojezierza Dobiegniewskiego oraz Równiny Drawskiej, które cechują

się morenową rzeźbą terenu, obecnością licznych kompleksów leśnych, jezior oraz terenów przyrody chronionej.

Drawieński Park Narodowy stanowi istotny czynnik rozwoju turystyki przyrodniczej oraz aktywnej na badanym obszarze. Obiekt ten dysponuje odpowiednio rozwiniętą infrastrukturą turystyczną, obejmującą punkt informacji turystycznej, wiaty turystyczne, ścieżki edukacyjne oraz tablice informacyjne. Skoncentrowany na jego terenie ruch turystyczny w zakresie usług komplementarnych obsługiwany jest przez lokalne podmioty gospodarcze, oferujące m.in. organizację spływów kajakowych, usługi gastronomiczne oraz bazę noclegową. Na tym tle wyraźnie kontrastuje poziom przygotowania turystycznego Puszczy Noteckiej, która – poza obszarami położonymi w rejonie jezior w okolicach Gościmia – pozostaje słabo zagospodarowana pod względem turystycznym oraz niewystarczająco promowana.

Poza bogatymi zasobami przyrodniczymi powiat strzelecko-drezdenecki dysponuje również cennymi zabytkami architektury, techniki, w tym techniki obronnej. W Strzelcach Krajeńskich zachowały się jedne z najlepiej utrzymanych murów obronnych w Polsce, o łącznej długości około 1640 m, wraz z Bramą Młyńską i Bramą Gorzowską, Basztą Więzienną (zwaną również Basztą Czarownic) oraz zespołem czworobocznych baszt łupinowych. Pomimo właściwego stanu zachowania oraz prowadzonych działań promocyjnych, obiekty te nie generują znaczącego zainteresowania turystycznego. Istotnym czynnikiem ograniczającym ich atrakcyjność jest brak zachowanej zwartej zabudowy miejskiej pochodzącej z okresu sprzed II wojny światowej, która mogłaby stanowić integralny element dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego miasta. Z historycznej zabudowy miejskiej zachował się ratusz, natomiast kolegiata Mariacka została odbudowana po zniszczeniach wojennych.

W Drezdenku zachował się fragment historycznego zespołu urbanistycznego, obejmujący rynek, neorenesansowy ratusz, relikty murów miejskich oraz dawną zbrojownię, w której obecnie funkcjonuje Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej. Po XVII-wiecznej Twierdzy Drezdenko pozostały jedynie czytelne w ukształtowaniu terenu ślady dawnego założenia obronnego oraz barokowa Brama Forteczna. Z uwagi

na fragmentaryczny stopień zachowania obiektów ich potencjał turystyczny ma charakter przede wszystkim lokalny i nie stwarza obecnie możliwości budowy kompleksowego produktu turystycznego o szerszym zasięgu.

Obiektem dziedzictwa militarnego są pozostałości zabytkowego jazu klapowego w Drezdenku, pochodzącego z okresu sprzed II Wojny Światowej, a także liczne obiekty oraz relikty umocnień Pozycji Pomorskiej (Wału Pomorskiego), zlokalizowane wzdłuż dolin Noteci i Drawy, których liczbę szacuje się na około dwieście. Pomimo znaczącej koncentracji tego typu dziedzictwa brak jest jednak tematycznego szlaku turystycznego prowadzonego wzdłuż omawianych obiektów, jak również spójnej informacji na ten temat na oficjalnych stronach internetowych powiatu czy poszczególnych miejscowości. Informacje dotyczące tych obiektów dostępne są głównie na portalach zewnętrznych, co utrudnia ich powiązanie z innymi elementami oferty turystyczno-kulturowej mikroregionu oraz ogranicza możliwość tworzenia zintegrowanych form zwiedzania.

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego funkcjonuje jedna z najstarszych elektrowni wodnych w Polsce – elektrownia Kamienna. Obiekt ten został włączony w przebieg ścieżki edukacyjnej, co niewątpliwie podnosi jego walory poznawcze oraz zwiększa atrakcyjność turystyczną zwiedzania obszaru parku.

Placówki muzealne oraz oferowane wystawy charakteryzują się oryginalną tematyką, ściśle związaną z lokalną historią oraz dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym regionu. W Głusku, w punkcie informacyjnym Drawieńskiego Parku Narodowego, udostępniona jest mała multimedialna wystawa „Wodny Świat”, poświęcona ekosystemom zależnym od wody. Jej lokalizacja sprzyja łączeniu zwiedzania ekspozycji z pobytem na terenie parku narodowego, co zwiększa atrakcyjność tej formy edukacji przyrodniczej oraz sprzyja integracji oferty poznawczej z turystyką przyrodniczą. Muzeum Woldenberczyków w Dobiegniewie zostało utworzone w 1987 r. na terenie dawnego niemieckiego obozu jenieckiego Oflag II C Woldenberg. W 2022 r. obiekt przeszedł gruntowną modernizację i rozbudowę, w ramach której przygotowano m.in. film stanowiący integralną część ekspozycji. Na uwagę zasługuje również bardzo dobrze funkcjonująca strona internetowa muzeum, pełniąca istotną rolę informacyjną i promocyjną. W Drezdenku

zlokalizowane jest Muzeum Puszczy Drawskiej i Noteckiej, którego ekspozycje obejmują zagadnienia przyrodnicze, historyczne oraz etnograficzne. Placówka prowadzi liczne działania o charakterze lokalnym, ukierunkowane na popularyzację walorów przyrodniczych okolicznych puszczy, historii regionu oraz postaci związanych z dziejami Drezdenka. Pomimo aktywnej działalności muzeum zauważalny jest jednak brak powiązania oferty zwiedzania z pozostałymi elementami oferty turystyczno-kulturowej regionu, a także niewystarczająca promocja tej oferty w szerszym ujęciu ponadlokalnym.

Funkcjonowanie szlaków kulturowych na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego należy ocenić jako ograniczone. Największy z nich – Lubuski Szlak Wina i Miodu – reprezentowany jest na badanym obszarze przez jeden obiekt, tj. Winnicę Equus przy Pałacu Mierzęcín, co w istotnym stopniu ogranicza możliwość postrzegania go jako rzeczywiście ukształtowanego szlaku kulturowego. Należy jednak podkreślić, że na tle innych lokalizacji funkcjonujących w ramach tego szlaku winnica ta wyróżnia się bardzo dobrą dostępnością dla turystów, rozbudowaną ofertą dodatkową (m.in. pobyty enoturystyczne) oraz skutecznymi działaniami promocyjnymi. Na szczególną uwagę zasługują natomiast dwa szlaki miejskie zlokalizowane w Strzelcach Krajeńskich: Miejski Szlak Historyczny oraz Szlak Czarownic, które w sposób spójny integrują materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe miasta. Istotnym atutem tych tras jest możliwość ich zwiedzania z udziałem przewodnika, zarówno w formie tradycyjnej, jak i z wykorzystaniem aplikacji mobilnej. Pozostałe trasy funkcjonujące na terenie powiatu mają w przeważającej mierze charakter szlaków turystycznych, cechujących się poprawnym oznakowaniem, jednak pozbawionych wyraźnie zarysowanej narracji kulturowej.

Jednym z najciekawszych obiektów dziedzictwa kulturowego regionu jest zespół pałacowo-folwarczny Pałac Mierzęcín wraz z towarzyszącym mu 15-hektarowym parkiem krajobrazowym. W 2002 r. zakończono kompleksowe prace restauratorskie, które objęły nie tylko sam pałac, lecz także zabudowania folwarczne, oficynę oraz założenie ogrodowe. W wyniku przeprowadzonej rewaloryzacji obiekt został przekształcony w nowoczesny hotel oraz centrum SPA i jest powszechnie uznawany za wzorcowy przykład udanej adaptacji zespołu rezydencjonalnego do nowych funkcji turystycznych. Na terenie pałacu cyklicznie organizowane są

wydarzenia o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym, takie jak wakacyjne „Muzyczne czwartki”, koncerty noworoczne, zloty zabytkowych samochodów Classica Mierzęcin czy zawody jeździeckie Mierzęcin Horse Show. Obiekt prowadzi nowoczesne i skuteczne działania promocyjne, kierując swoją ofertę do zróżnicowanych grup odbiorców, w tym miłośników enoturystyki, gości uczestniczących w uroczystościach okolicznościowych oraz osób zainteresowanych udziałem w wydarzeniach specjalnych. Zauważalnym mankamentem pozostaje jednak niewystarczające powiązanie oferty pałacu z innymi, znajdującymi się w jego bezpośrednim sąsiedztwie, elementami oferty turystyczno-kulturowej regionu.

Przykładem obiektu o wysokiej wartości historycznej i kulturowej jest pałac Sapetów w Tucznie, który potencjalnie mógłby pełnić funkcję porównywalną do Pałacu Mierzęcin. Jego obecny stan zachowania oraz ograniczona dostępność – w tym okresowe wyłączenie z użytkowania w sezonie zimowym – istotnie utrudniają jednak prowadzenie skutecznych działań promocyjnych. Zewnętrzny wygląd obiektu, wymagający prac renowacyjnych, negatywnie wpływa na jego postrzeganie jako atrakcji turystycznej. Należy jednocześnie podkreślić, że pałac dysponuje znaczącym, wciąż niewykorzystanym potencjałem rozwojowym, wynikającym z bogatej oferty turystycznej w jego otoczeniu. Ograniczenia w zakresie pełnego wykorzystania tego potencjału można wiązać przede wszystkim z niedostatecznym poziomem finansowania, który uniemożliwia zarówno przeprowadzenie niezbędnych prac modernizacyjnych.

Infrastruktura komunikacyjna mikroregionu w znacznym stopniu sprzyja turystom dysponującym własnym środkiem transportu. Przez centralną część obszaru przebiega droga krajowa nr 22, łącząca Kostrzyn nad Odrą i Gorzów Wielkopolski z Wałczem oraz Gdańskiem. Dodatkowym atutem lokalizacyjnym jest bliskość drogi ekspresowej S3, z której dostęp do powiatu możliwy jest poprzez węzły komunikacyjne w Gorzowie Wielkopolskim oraz Myśliborzu. Dostępność kolejowa regionu, istotna również z punktu widzenia turystów zagranicznych, w tym przyjezdnych z Niemiec, zapewniana jest przez linię kolejową Kostrzyn – Gorzów Wielkopolski – Zwierzyn (Strzelce Kraj. Wschód) – Drezdenko – Krzyż, z możliwością dalszej kontynuacji podróży w kierunku Poznania oraz Berlina. Jednocześnie brak bezpośredniego połączenia kolejowego z centrum Strzelec Krajeńskich oraz z rejonem

Drawieńskiego Parku Narodowego stanowi istotne ograniczenie mobilności turystów, co wpływa na obniżenie atrakcyjności mikroregionu w kontekście obsługi ruchu turystycznego opartego na transporcie kolejowym.

Sektor noclegowy mikroregionu charakteryzuje się zróżnicowaną ofertą pod względem standardu oraz poziomu cen, co sprzyja jego dostępności zarówno dla turystów dysponujących wysokim budżetem, jak i dla osób poszukujących rozwiązań bardziej ekonomicznych. Baza hotelowa koncentruje się przede wszystkim w miastach powiatu, natomiast pozostałe obiekty noclegowe zlokalizowane są głównie na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych, w szczególności w rejonach jezior oraz na terenie i w sąsiedztwie Drawieńskiego Parku Narodowego.

Oferta gastronomiczna mikroregionu cechuje się umiarkowaną różnorodnością i jest skoncentrowana głównie w ośrodkach miejskich. Dominują lokale serwujące tradycyjne potrawy kuchni polskiej. Zauważalny jest jednocześnie brak wyraźnie ukształtowanej kuchni regionalnej, co można wiązać z powojennymi uwarunkowaniami historycznymi i osadniczymi województwa lubuskiego, wynikającymi z migracji ludności napływowej z różnych regionów Polski.

Obsługa turystów kulturowych w mikroregionie funkcjonuje w sposób zróżnicowany przestrzennie, przy czym najlepiej rozwinięta jest w Strzelcach Krajeńskich. Działa tam placówka informacji turystycznej, w która oferuje usługi przewodnickie prowadząca również dystrybucję materiałów informacyjnych i publikacji, przede wszystkim w wersjach językowych polskiej i niemieckiej. W Dreźnie placówka informacji turystycznej pozostaje obecnie nieczynna i oczekuje na wydzielenie dla niej odpowiedniej przestrzeni w bibliotece miejskiej. W okresie wcześniejszego funkcjonowania punkt był otwarty od połowy marca do końca września, co w dużym stopniu odpowiadało sezonowemu zapotrzebowaniu turystów odwiedzających miasto. W Dobiegniewie nie funkcjonuje stacjonarny punkt informacji turystycznej, a podstawowe i najistotniejsze informacje dla odwiedzających dostępne są tylko na stronie internetowej urzędu miasta, w dedykowanej zakładce dla turystów. Na szczególną uwagę zasługuje punkt informacji turystycznej Drawieńskiego Parku Narodowego w Głusku, który pełni funkcję bazy wypadowej dla turystów odwiedzających park. Placówka ta dysponuje

materiałami informacyjnymi oraz udostępnia multimedialną wystawę edukacyjną i jest czynna przez cały rok, co znacząco podnosi jakość obsługi ruchu turystycznego na tym obszarze. Zróżnicowanie dotyczy również dostępności informacji w środowisku cyfrowym. Punkt informacji turystycznej w Strzelcach Krajeńskich posiada stronę internetową w wersjach językowych angielskiej, niemieckiej oraz ukraińskiej, natomiast placówka w Drezdenku nie dysponuje własną stroną internetową. Strony internetowe powiatowych muzeów funkcjonują wyłącznie w języku polskim, podobnie jak serwisy internetowe urzędów miast. Wyjątkiem jest strona internetowa Drawieńskiego Parku Narodowego, która dostępna jest również w wersji anglojęzycznej. W konsekwencji turysta zagraniczny może napotykać istotne trudności w pozyskiwaniu informacji drogą internetową, która stanowi obecnie podstawowy i najłatwiej dostępny kanał planowania podróży.

Promocja turystyki kulturowej w mikroregionie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem pod względem zakresu, form oraz skuteczności podejmowanych działań. Na poziomie miast działania promocyjne realizowane są w stosunkowo niewielkim zakresie i kierowane są głównie do odbiorców lokalnych. W przypadku placówek muzealnych widoczne są inicjatywy promocyjne podejmowane na szczeblu lokalnym, jednak działania te nie są ukierunkowane bezpośrednio na pozyskiwanie nowych turystów. Skierowane są one raczej do osób już zainteresowanych działalnością tych instytucji. Na tle opisanych uwarunkowań wyraźnie wyróżnia się działalność Pałacu Mierzęcín, który prowadzi wielokanałowe i aktywne działania promocyjne. Obiekt promowany jest m.in. podczas krajowych targów turystycznych, w mediach regionalnych, a także za pośrednictwem własnej strony internetowej dostępnej w wersji anglojęzycznej. Ponadto organizowane są liczne wydarzenia i działania specjalne, mające na celu przyciągnięcie zróżnicowanych grup odbiorców, co czyni Pałac Mierzęcín jednym z najlepiej rozpoznawalnych i najsukuteczniej promowanych elementów oferty turystyczno-kulturowej mikroregionu.

Postulaty dotyczące rozwijania turystyki kulturowej w powiecie strzelecko-drezdeneckim

Analiza przeprowadzona w niniejszym badaniu umożliwiła identyfikację kluczowych mankamentów w zakresie promocji, dostępności oraz atrakcyjności oferty turystyki kulturowej mikroregionu strzelecko-drezdeneckiego. Do najistotniejszych problemów zaliczyć należy przede wszystkim:

1. Brak spójnej, kompletnej i aktualnej oferty turystycznej dostępnej dla odwiedzających, zwłaszcza w formie elektronicznej, która stanowi obecnie podstawowe narzędzie planowania podróży.
2. Ograniczona lub całkowicie nieobecna oferta skierowana do turystów zagranicznych oraz osób posługujących się językami obcymi. Przejawia się to m.in. w niedostępności informacji internetowych w językach obcych.
3. Brak kompleksowych, tematycznych pakietów pobytowych, obejmujących np. elementy turystyki przyrodniczej, militarnej czy kulturowej.

W celu zwiększenia atrakcyjności mikroregionu jako destynacji turystyki kulturowej zasadne wydaje się:

1. Opracowanie powiatowego informatora turystycznego w wersji elektronicznej, funkcjonującego w formie strony internetowej lub aplikacji mobilnej, który w przejrzysty i przyjazny dla użytkownika sposób prezentowałby obiekty oraz atrakcje turystyczne sklasyfikowane w kategoriach I, II i III. Informator ten powinien być dostępny w wersjach językowych: polskiej, angielskiej, niemieckiej oraz ukraińskiej, co umożliwiłoby dotarcie do szerszego grona odbiorców.
2. Przygotowanie obcojęzycznych wersji stron internetowych instytucji muzealnych, w szczególności w językach angielskim, niemieckim i ukraińskim, co pozwoli na skuteczniejszą promocję mikroregionu wśród turystów zagranicznych.
3. Otwarcie punktu informacji turystycznej w Drezdenku oraz rozszerzenie zakresu jej działalności o usługi przewodnickie, co przyczyniłoby się do poprawy jakości obsługi ruchu turystycznego oraz zwiększenia spójności oferty turystyczno-kulturowej mikroregionu.

Powiat strzelecko-drezdenecki jako destynacja turystyki kulturowej

Na podstawie klasyfikacji form turystyki kulturowej zaproponowanej przez A. Mikos von Rohrscheidt (2016), przeprowadzona waloryzacja wykazała, że analizowany mikroregion może funkcjonować jako samodzielny cel turystyki kulturowej, w szczególności w zakresie turystyki przyrodniczej i militarnej.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Największy potencjał turystyczny badanego obszaru wykazuje kulturowo znacząca oferta przyrodnicza. Niemal połowę powierzchni powiatu zajmują tereny leśne, natomiast blisko trzy czwarte jego obszaru objęte jest różnymi formami prawnej ochrony przyrody. Mikroregion położony jest w obrębie makroregionów Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej oraz Pojezierza Południowopomorskiego, w tym mezoregionów Kotliny Gorzowskiej, Pojezierza Dobiegniewskiego oraz Równiny Drawskiej, przy czym Kotlina Gorzowska oddzielona jest od pozostałych jednostek fizycznogeograficznych doliną Noteci.

Kotlina Gorzowska stanowi obszar o charakterze rolniczym i zalewowym, którego południowa część porośnięta jest Puszcą Notecką. Na jej terenie zlokalizowane są liczne obszary chronione, w tym rezerваты przyrody: Lubiatowskie Uroczyska, Czaplenice, Czaplisko, Łabędziniec oraz Goszczanowskie Źródłiska. Na północ od doliny Noteci rozciągają się Pojezierze Dobiegniewskie oraz Równina Drawska, charakteryzujące się morenową rzeźbą terenu, występowaniem licznych kompleksów leśnych, jezior oraz rezerwatów przyrody, takich jak Jezioro Łubówko, Mszar Rosiczkowy, Mszar Przygielkowy czy Torfowisko Osowiec.

Najbardziej rozpoznawalnym i jednocześnie najważniejszym obszarem chronionym w skali mikroregionu jest Drawieński Park Narodowy, którego około połowa powierzchni znajduje się na terenie gminy Dobiegniew. Kluczową atrakcją parku stanowią spływy kajakowe rzeką Drawą, uznawaną za jedną z najbardziej zróżnicowanych tras kajakowych w Polsce. Na odcinku przebiegającym przez park rzeka charakteryzuje się szybkim, miejscami górskim nurtem, wysoką jakością wód oraz otoczeniem zwartymi kompleksami leśnymi. Dodatkowym elementem oferty poznawczej są udostępnione ścieżki edukacyjne „Głusko” oraz „Jezioro Ostrowieckie”.

Drawieński Park Narodowy pełni funkcję istotnego magnesu dla rozwoju turystyki aktywnej. Obszar ten jest dobrze zagospodarowany pod kątem potrzeb odwiedzających, a lokalne podmioty gospodarcze oferują m.in. organizację spływów kajakowych, usługi gastronomiczne oraz bazę noclegową. Park dysponuje dwoma punktami informacji turystycznej, z czego jeden zlokalizowany jest na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego, co zapewnia turystom dostęp do informacji oraz materiałów promocyjno-edukacyjnych.

Istotnym elementem oferty turystyczno-kulturowej Drawieńskiego Parku Narodowego jest również elektrownia wodna „Kamienna” – jedna z najstarszych elektrowni wodnych w Polsce, pochodząca z końca XIX w. i zmodernizowana w 2012 r., położona na rzece Drawie w pobliżu Głuska. Obiekt pozostaje czynny, a część jego wyposażenia pochodzi z początkowego okresu funkcjonowania elektrowni. Dziedzictwo to zostało włączone w ofertę edukacyjną parku poprzez przebieg ścieżki dydaktycznej oraz system tablic informacyjnych.

Na tle dobrze zagospodarowanego i promowanego Drawieńskiego Parku Narodowego wyraźnie zaznacza się niedostateczne wykorzystanie potencjału Puszczy Noteckiej, która – poza rejonem jezior w okolicach Gościmia – pozostaje słabo zagospodarowana pod względem turystycznym oraz niewystarczająco promowana.

Turystyka militarna

Istotnym punktem odniesienia dla rozwoju turystyki militarnej w mikroregionie jest koncentracja około 200 obiektów oraz reliktywów Pozycji Pomorskiej (Wału Pomorskiego), zlokalizowanych wzdłuż dolin Drawy i Noteci. Wśród nich wyróżnić można kilka szczególnie interesujących obiektów, takich jak wysadzony bunkier „Dromedar” (Dromader) z zachowanym układem pomieszczeń wewnętrznych, punkt obserwacyjny zamaskowany w ogrodzeniu cmentarza – oba położone w okolicach Starego Osieczna – a także pozostałości jazu kłapowego w Drezdenku. Zespół tych obiektów stanowi istotny, choć wciąż niewystarczająco wykorzystany, zasób dziedzictwa militarnego regionu.

Osoby zainteresowane historią fortyfikacji mogą ponadto zwrócić uwagę na pozostałości po Twierdzy Drezdenko. Obecnie jej istnienie czytelne jest głównie

w ukształtowaniu terenu, a jedynym zachowanym elementem architektonicznym pozostaje brama forteczna. Włączenie tego dziedzictwa do oferty turystycznej wymagałoby zastosowania odpowiednio skonstruowanej narracji turystycznej, wspartej wizualizacjami oraz interaktywną wystawą poświęconą historii twierdzy oraz wczesnośredniowiecznego grodu Drzeń. Rozwiązania takie mogłyby zostać oparte na sprawdzonych wzorcach, analogicznych do form zwiedzania zastosowanych w przypadku Twierdzy Kostrzyn, gdzie również brak zachowanej substancji materialnej został zrekompensowany poprzez nowoczesne formy interpretacji dziedzictwa.

Uzupełnieniem oferty turystyki militarnej i kulturowej mikroregionu mogłyby być możliwość zwiedzania murów miejskich Strzelec Krajeńskich, stanowiących przykład w całości zachowanych obwarowań miejskich, które mogą pełnić funkcję spajającą narrację historyczną regionu z jego materialnym dziedzictwem obronnym.

Bibliografia:

- Adamska E. et al. (red)., 2022. Portrety powiatów i gmin województwa lubuskiego w 2022 r. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych, Zielona Góra
- Mikos von Rohrscheidt A., 2025. Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego Zielonej Góry i powiatu zielonogórskiego. *Turystyka kulturowa*. Vol. 1, nr 134
- Mikos von Rohrscheidt A., 2016, *Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy*. Wyd. KulTour.pl, Poznań
- Fedak R., 2024. *Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego*. Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Zielona Góra
- Mądrzak O., 2025. *Zarys dziejów Gorzowa Wielkopolskiego i powiatu Gorzowskiego*. Turystyka kulturowa, Zielona Góra
- Mądrzak O., 2025. Raport z analizy potencjału turystycznego miasta Gorzowa Wielkopolskiego i powiatu gorzowskiego. *Turystyka kulturowa*, t. 3, nr 136, s. 149-183

Netografia:

dobiegniew.pl
dpn.gov.pl
drezdenko.pl
fsd.pl

maps.google.com

mapy.cz

muzeum.dobiegniew.pl

my-tuitam.pl

palacmierzecin.pl

palacsapetow.pl

spichlerz.strzelce.pl

strzelce.pl

szlakwinaimiodu.pl

Report on the Analysis of the Tourism Potential of Strzelecko-Drezdenecki County

Abstract:

The analysis of tourism potential of Strzelecko-Drezdenecki County was conducted using the methodology developed by A. Mikos von Rohrscheidt, as presented in the monograph *Cultural Tourism. Phenomenon, Potential, Prospects* (A. Mikos von Rohrscheidt, 2016). This method takes into account potential destinations of cultural tourism within the county (microregion), the broader leisure offer, as well as other factors influencing cultural tourism, including tourist, gastronomic, accommodation, and transport infrastructure. The evaluation was carried out using a point-based valorization method according to carefully selected assessment criteria, corresponding to the popularity scale of particular categories of attractions and types of cultural tourism excursions.

Keywords: recreation, tourism, Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Dobiegniew, Strzelecko-Drezdenecki County, lubuskie voivodship